

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет історії та філософії
(повне найменування факультету)

Кафедра культурології
(повна назва кафедри)

Д и п л о м н а р о б о т а

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: «Місце зимових свят в українському культурному просторі:
традиції та сучасність»

«The position of winter holidays in the Ukrainian cultural area: traditions and
modernity»

Виконала: студентка денної форми навчання
спеціальності 034 Культурологія
Антонюк Ілона Ігорівна

Керівник д. філос. н., доц. Готинян-Журавльова В. В. _____
Рецензент Сумченко І. В.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ __ від _____ 20__ р.

Захищено на засіданні ЕК № __
протокол № __ від _____ 20__ р.
Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗИМОВИХ ТРАДИЦІЙ ТА ЗВИЧАЇВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.....	5
1.1. Особливості та функції зимового свята.....	5
1.2. Зимова святково-обрядова культура українського народу.....	19
РОЗДІЛ 2. СВЯТКУВАННЯ РІЗДВА В УКРАЇНІ	29
2.1. Старі та нові звичаї святкування Різдва.....	30
2.2. Святкування Різдва в Україні: головні традиції та символи сьогодення...35	
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	46

Вступ

Народні релігійні звичаї та традиції є важливою частиною традиційно-етикетної культури нашого народу. Наше сьогодення характеризується небувалим зростанням інтересу до проблем наших предків, витоків їхньої народної культури та непересічних надбань минулого. Розуміння культурної спадщини наших предків необхідне не лише для піднесення національної гідності, а й для використання кращих традицій у практиці сьогодення.

Святково-обрядова культура українців видозмінювалась сотнями років, вона несе коріння зі стародавніх вірувань, переплітається з ними та утворює дещо нове.

Актуальність теми дослідження — зимові свята в українському просторі займають особливе місце, насичене традиціями, звичаями та символікою, що мають коріння в стародавніх обрядах та віруваннях. На тлі багатої історії та впливу різноманітних культур, зимові свята українців стали символом співчуття, взаємопідтримки та об'єднання родини й спільноти загалом. У даній роботі будуть досліджені різноманітні аспекти зимових свят в українському культурному просторі, для кращого розуміння значення зимових свят серед українського народу та їхню роль у формуванні культурного образу України.

Мета даного дослідження полягає у дослідженні культурних, історичних та релігійних зв'язків, що впливають на сприйняття та відтворення зимових свят в Україні та їхнє відображення через призму сьогодення.

Виходячи з мети, можна зазначити такі **завдання роботи**:

- в'яснити, які існують головні мотиви зимово-обрядового циклу свят та якими вони збереглися донині;
- з'ясувати роль зимових календарних і родинних звичаїв у творенні української національної культури;
- дослідити звичаї та традиції різдвяного святкового циклу та його особливості в українському регіоні.

Об'єкт дослідження — звичаї, традиції та порядки проведення циклу зимових свят в Україні.

Предмет дослідження — походження, традиції та обряди Різдва.

Відповідно до цілей та завдань, поставлених у роботі, було використано загально наукові **методи**:

- культурологічний, що передбачає аналіз культурних аспектів зимових свят, включаючи їхнє значення для суспільства, релігійний контекст, міфологічні корені та вплив на культурну ідентичність;
- соціологічний, котрий допомагає поглибитись у вивчення взаємодій між людьми в контексті святкування зимових свят, включаючи аналіз соціальних ролей, а також сучасних тенденцій у сприйнятті та відтворенні традицій;
- систематизації та класифікації для упорядкування віднайденої інформації за критеріями, які відповідають тематиці досліджень;
- структурного аналізу для визначення структурних складових свят.

Робота складається зі вступу, двох розділів, кожен з яких має два підпункти, висновків та списку використаних джерел літератури.

Розділ I

ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗИМОВИХ ТРАДИЦІЙ ТА ЗВИЧАЇВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Зимові свята займають особливе місце в культурному та соціальному житті різних народів. Вони є не лише періодом відпочинку та розваг, але й часом для духовного збагачення, зміцнення родинних зв'язків та суспільної солідарності. В українській культурі зимові свята, зокрема Різдво, мають багату історію та глибоке символічне значення, що відображає поєднання християнських і дохристиянських традицій.

Перший розділ моєї дипломної роботи присвячений дослідженню ключових аспектів цих свят, їхній ролі в суспільстві та впливу на культурну ідентичність. Аналізуючи традиції, обряди та символіку зимових свят, можна буде краще зрозуміти їхню значущість та вплив на формування національної самосвідомості.

Особливу увагу буде приділено українським зимовим святам, які відзначаються багатством ритуалів та символів. Святвечір, Різдво, Щедрий вечір і Водохреще — кожне з цих свят має свої унікальні традиції та обряди, що передаються з покоління в покоління. У цьому контексті важливо розглянути регіональні особливості святкування, які додають національного колориту та збагачують загальноукраїнську культуру.

Крім того, розділ розгляне соціальні функції зимових свят, такі як зміцнення родинних зв'язків, підтримка соціальної згуртованості та передачу культурної спадщини.

1.1. Особливості та функції зимового свята. Зимові свята, що мають давнє коріння в історії багатьох культур, відіграють значущу роль у формуванні культурних та соціальних аспектів суспільства. Ці свята, являючись частиною емоційного та соціального життя людей, не лише створюють атмосферу радості та єднання, але й сприяють збереженню культурної ідентичності та виконують ряд важливих функцій у суспільстві.

Особливості та функції зимового свята в контексті культурологічного дослідження розглядаються напряму у зв'язку з традиціями та специфікою національної культури. Згідно з дослідженнями Грицика Л., зимове свято українців відзначається рядом особливостей, що характеризують його як важливу складову культурного доробку. Наприклад, традиційні обряди та ритуали, що супроводжують це свято, відображають унікальний спосіб життя та систему цінностей українського народу [3, с. 56-60].

З одного боку, зимове свято виконує соціальну функцію у збереженні спільності та підтримці соціокультурних зв'язків. З іншого боку, воно має символічне значення, що відображається в обрядах та традиціях, спрямованих на відзначення зміни сезонів та важливих подій у житті спільноти.

У контексті культури, зимове свято відіграє важливу роль у формуванні колективної пам'яті та ідентичності спільноти. За допомогою різноманітних обрядів, музичних та танцювальних виставок, українська культура відзначає свою унікальність та неповторність.

Дослідження Зав'язкіна О. підтверджують, що зимове свято виступає як важливий фактор у розбудові та розвитку культурної самосвідомості українського народу [6, с. 150-174].

Додатково, з аналізу джерел випливає, що зимове свято сприяє утвердженню та підтримці культурної спадщини через передачу традицій, звичаїв та обрядів молодому поколінню. Це свято стає майданчиком для співпраці між спільнотою та культурними інституціями для збереження унікальної культурної спадщини.

Однією з ключових особливостей зимових свят є їхня глибока історичність та традиційність. Зимові свята є «вікном у минуле, де можна побачити витоки сучасної культури та її звичаї» [8, с. 12]. Це час, коли особливу увагу приділяють збереженню ритуалів та звичаїв, які передаються з покоління в покоління.

Зимові свята як інструмент соціалізації мають велике значення для зміцнення соціальних зв'язків. Вони дозволяють людям з різних верств населення

взаємодіяти у нестандартній, або як кажуть, «неформальній» обставині, що сприяє зростанню соціальної когезії. Як пише Карпенчук, «зимові свята є платформою для обміну культурними цінностями та посиленню єдності спільноти» [8, с. 78].

Період зимових свят часто асоціюється з певними емоційними станами. Святкові дати викликають підвищення загального рівня щастя і задоволення життям серед населення. Свята надають можливість на короткий час відволіктися від повсякденних турбот і поринути в стан загальних веселоців і радості, що сприяє покращенню емоційного стану.

Українці протягом значного історичного проміжку вокремлювали зиму до найбільш пишного та багатого сезону для святкувань. Відбувалося це з тієї основної причини, що взимку немає багато роботи, надворі тільки холод та сніг, тому в багатьох народах, не тільки в українців, на зиму припадають як релігійні, так і більш регіональні святкування.

Зимові свята сягають до язичницьких обрядів та ритуалів, пов'язаних з природою, сонцем, та циклами землеробства. Наприклад, святкування зимового сонцестояння, таке як у скандинавських та германських народів, відображало перехід від темряви до світла та прийдешній поворот сонця [13, с. 199-212].

Зимова традиція святкування пройшла чималий розвиток та отримала велику кількість змін за увесь час, від язичництва до злиття його в християнство та формування нової дії для урочистого дня. Сучасний зимовий календар свят та вихідних якраз сформований навколо християнських мотивів з домішками язичницьких елементів.

Свята, так як Різдво, Ханука, Кванза або Дівалі (який хоча й відзначається в осінній період в деяких культурах, але має подібні культурні мотиви), демонструють культурне розмаїття. Водночас, вони універсальні у своєму прагненні до відображення світла, любові, надії та нових починань. Зазначається, що різні культури використовують зимові свята для відзначення основних культурних ідеалів через універсальні символи, такі як світло,

подарунки, збір урожаю або вогонь, що символізують тепло і світло у темний зимовий час [17, с. 59].

Однією з важливих функцій зимових свят є оновлення зв'язків у спільноті та підтримка соціального духу. У холодні місяці, коли фізичне виживання може бути складнішим, збереження сильного спільнотського духу через свята виступає важливим елементом взаємопідтримки.

На теперішній момент, можна спостерігати тенденцію злиття традиційних практик із сучасними та їхнє інтегрування до спільноти в новому, оновленому вигляді. Наприклад, інтеграція використання електричних лампочок у декоруванні на Різдво замість традиційних свічок є прикладом такої інновації, яка засвідчує гнучкість та адаптацію культурних практик. Ця інтеграція нових технологій в старі обряди здійснюється не лише з практичних міркувань, але й для збереження звичаїв у змінюваному світі [1-4].

Українські зимові свята, такі як Різдво та Маланка, відіграють важливу роль у формуванні культурної ідентичності українського народу. Різдвяні обряди в Україні є символом родинного затишку та злагоди, а Маланка, з веселими перевтіленнями та маскарадом, відзначається як свято, що змушує людей відволіктися від повсякденних турбот та насолодитися життям [10, с. 33-43].

Культурні особливості зимових свят в Україні виражаються через комплексність та різноманітність традиційних звичаїв, які включають в себе як підготовку до свят, так і виконання ритуалів, що надають цим святам особливого сенсу та значення. Вони є важливою частиною національної культури, виражають ідентичність українського народу і служать засобом передачі культурного досвіду молодому поколінню.

Святкування зимових свят відзначається не тільки різноманітністю у звичаях, але й певним ступенем культурного синкретизму, де ритуали та символи з різних культур переплітаються в нові форми, часто під впливом глобалізації. Проте, в той же час, локальні спільноти адаптують ці елементи для підкреслення своєї унікальної культурної ідентичності.

Дослідження глобального синкретизму та локальної ідентичності у зимових святах вимагає комплексного підходу, який враховує як універсальність, так і унікальність кожної культури. Аналіз культурних практик, символів та ритуалів у контексті святкувань дозволяє краще розуміти вплив глобалізації на традиції та цінності суспільства.

Глобальний синкретизм веде до злиття та взаємодій різних культурних традицій, обрядів та символів. Наприклад, глобальний синкретизм стосовно злиття українських зимових свят з християнством, проявляється у декількох практиках та обрядах.

Зимове свято Різдва Христового в християнстві об'єднується з традиціями українських колядок та обрядів, таких як щедрування. Це призводить до створення унікального обрядового комплексу, де християнські мотиви переплітаються з народними традиціями [9].

Українські різдвяні свята відзначаються унікальними культурними символами та традиціями. Наприклад, коляда, яка є символом різдвяних свят, асоціюється зі співанням колядок та щедрівок, що мають за мету принести в дім добро та достаток. Коляда символізує спілкування з предками та долучення до загального культурного досвіду українського народу.

Ці приклади показують, як українські зимові свята та християнські традиції співіснують та взаємодіють, створюючи унікальні культурні аспекти. Цей процес глобального синкретизму допомагає розширити розуміння та розмаїття української культурної спадщини. Але детальніше про Різдво в українському культурному просторі в наступному розділі.

Сакральна-релігійна функція зимового свята в українській культурі відіграє важливу роль у відображенні віри та духовності українського народу. Ця функція зимового свята вирізняється через обрядові заклики до божественного благословення та захисту. Під час зимових свят українська традиція включає молитви, обрядові пісні та обряди з метою залучення божественного

благословення на рік, що настане. Наприклад, обряди Різдва Христового супроводжуються молитвами за благополуччя та щасливу долю.

Традиції зимових свят, що поєднують християнську та язичницьку символіку, відображають віру українців та сподівання на милість вищих сил. Це може виявлятися через обряди поклоніння, свячення їжі та взаємодію зі святковими символами.

Українське зимове свято тісно пов'язане з релігійними обрядами та святами Церкви. Різдвяні богослужіння, відзначення Святого Миколая та інші релігійні події відображають сакральний характер зимових свят в культурі.

Інтеграційна функція зимового свята в Україні має досить значущий вплив на спільність та культурне життя. Святкування зимових свят в Україні «стимулює інтеграцію та сприяє зближенню людей» [16, с. 85].

Однією з ключових функцій зимового свята є відтворення і передача культурних традицій та цінностей молодому поколінню. Це відбувається через участь у різних обрядах, колядках, виставках і традиційних звичаях, що допомагають інтегрувати молодь у культурну спільноту та передавати їй накопичену мудрість. Дослідники також підкреслюють, що зимове свято сприяє формуванню позитивного соціокультурного середовища, де спільні ритуали та святкові події сприяють підтримці взаєморозуміння та чинять зміцнення соціокультурних зв'язків у суспільстві.

Отже, інтеграційна функція зимового свята в Україні відображається у здатності цього свята об'єднувати різні покоління, розвивати культурні цінності та сприяти збереженню культурної спадщини.

Творча функція зимового свята в Україні є істотною для розвитку культурного життя та виявлення творчого потенціалу громади. Святкування зимових свят в Україні активно стимулює творчий розвиток та виявлення культурних амбіцій українського народу [19, с. 24-28].

Однією з ключових функцій творчої взаємодії свята є збереження й передача різноманітних видів мистецтва та народного доробку. Це включає у себе

виступи народних колективів, театралізовані вистави, музичні та танцювальні виступи, які сприяють розвитку культурних творчих умінь та збагаченню культурного спадку.

Дослідження вказують на те, що зимове свято відкриває можливості для самовираження та обміну культурними цінностями серед учасників святкування. Воно стимулює творчий потенціал громади та визначається як форма культурного вираження через різноманітні форми мистецтва та народних витворів [24].

Отже, творча функція зимового свята в Україні сприяє розвитку культурних умінь і здібностей громадян, стимулює виявлення творчого потенціалу та сприяє збагаченню культурного й художнього спадку нації.

Ідентифікаційна функція зимового свята в Україні відіграє значущу роль у формуванні та утвердженні національної та культурної ідентичності. Слід зазначити, що святкування зимових свят в Україні є ключовим елементом, який відображає унікальність та специфіку української культури.

Однією з головних функцій ідентифікації є підкреслення унікальності та специфіки культурної спадщини через символіку, обряди та традиції, пов'язані з цим святом. Це допомагає зберегти і передати поколінням цінності, що формують національну самосвідомість та ідентичність [21, с. 45-46].

Дослідження підтверджують, що зимове свято в Україні виступає як символ національного об'єднання, яке сприяє утвердженню культурної самосвідомості та відтворенню національних традицій. Участь у святкових обрядах та урочистостях формує почуття незалежності до власної культури та ідентифікації з українським народом.

Отже, ідентифікаційна функція зимового свята в Україні відображає її важливість у збереженні культурної самобутності, підтримці національної ідентичності та формуванні колективної свідомості.

Соціальна функція зимового свята в Україні розглядається як ключовий чинник у збереженні та підтримці соціокультурних зв'язків у спільноті. Можна сказати,

що зимове свято виконує важливі соціальні функції, що сприяють підтримці спільності й відтворенню культурних традицій.

Однією з основних соціальних функцій зимового свята є збереження та передача спільних цінностей та традицій через участь у спільних обрядах, святкових виставках та ритуалах. Це сприяє утриманню спільності разом та формуванню почуття єдності серед учасників святкувань.

Дослідження підкреслюють, що через участь у зимових святах відбувається активна комунікація та взаємодія між членами спільноти, що сприяє зміцненню соціальних зв'язків та розвитку взаєморозуміння. Це також може сприяти підтримці та підсиленню відчуття незалежності до спільної культурної спадщини [23, с. 300].

Отже, соціальна функція зимового свята в Україні визначається як інструмент підтримки соціокультурних зв'язків, збереження та передачі культурних традицій, а також як формування спільності та почуття належності до культурного спадку українського народу.

Зимові свята в Україні є надзвичайно багатими на символи, які відображають як релігійні, так і народні традиції. Культурний символізм цих свят вказує на глибоке коріння народних вірувань, звичаїв та обрядів, що переходили з покоління в покоління.

Свята є важливим елементом національної спадщини, в яких поєднуються стародавні язичницькі традиції та християнські обряди. Культурно-ідентифікаційна особливість зимових свят полягає у наступних аспектах:

- збереження традицій. Українські зимові свята є способом збереження традицій та обрядів, які передаються з покоління в покоління. Ці свята є символами національної культури, яка відображає духовне багатство українського народу;
- відтворення міфів та легенд. Зимові свята насичені міфами, легендами та народними оповіданнями, які відіграють важливу роль у формуванні колективної свідомості. Ці історії розповідають про важливі події та символіку, що відображаються в обрядах та традиціях зимових свят;

- символіка та сценарії святкувань. Українські зимові свята відомі своєю багатшаровістю символіки та складних сценаріїв обрядувальних. Кожен обряд, кожна колядка або кожне щедрування мають свої особливі символічні значення, які підкреслюють зв'язок людини з культурною спадщиною.

Ритуально-магічні особливості відображають важливі аспекти культурної спадщини, які пов'язані з використанням ритуалів та обрядів для досягнення певних цілей або забезпечення добробуту та захисту спільноти. Українські зимові свята мають численні ритуально-магічні особливості, які можуть бути розглянуті наступним чином: елементи обрядовості; символіка та магічні предмети; пророчі ритуали; цілюща та очищувальна сила [5, с. 101-113]. Тепер розглянемо їх більш детально.

Українські зимові свята включають різноманітні обряди та ритуали, спрямовані на привертання щастя, здоров'я, плодючості та добробуту. Наприклад, освячення води на Водохреще має за мету очищення та захист від негативної енергії, а колядування може вважатися ритуалом забезпечення родючості та щедрого врожаю.

Українські зимові свята використовують різноманітні символи та магічні предмети, які мають за мету привертати благополуччя та захищати від лиха. Наприклад, Дідух (сноп пшениці) на Святвечір є символом добробуту та плодючості, а водосвячені предмети на Водохреще мають цілющу та очищувальну силу.

У різних обрядах та традиціях зимових свят можуть бути елементи пророчих ритуалів, спрямованих на передбачення майбутнього або запобігання негативним подіям. Наприклад, деякі колядки можуть містити пророчі віщуння щодо майбутнього року.

Ритуали зимових свят часто мають цілющі та очищувальні властивості. Наприклад, купання в ополонці під час Водохреща може сприяти фізичному й духовному очищенню, а освячена вода може мати цілющу та захисну дію.

Таким чином, можна зазначити, що слід розглядати ритуально-магічні елементи не як простий набір обрядів та вірувань, а як важливу частину культурної спадщини, яка виявляється у символіці, магічних практиках та способах взаємодії з природою та космосом [7, с. 34].

Ці ритуально-магічні аспекти зимових свят українців відображають глибокі духовні переконання, зв'язки з природою та культурні традиції, які допомагають спільноті зберігати та передавати свою ідентичність через покоління.

Зимові свята в Україні — це складний феномен, оживлений багатогранними традиціями та обрядами. Вони містять в собі глибокі архетипи, що відображають основні людські цінності, та адаптуються до сучасних реалій, зберігаючи при цьому свою ідентичність.

Українські зимові свята відіграють важливу роль у спільнотному єднанні та передачі культурної спадщини. Ці свята зберігають у собі тисячолітні традиції, які передаються з покоління в покоління. Розширення розуміння та повага до цих свят сприяють зміцненню культурної самосвідомості українців та підтримки національної спадщини.

Одним із центральних архетипів зимових свят є архетип народження і відродження, який найяскравіше проявляється у святі Різдва. Народження Ісуса Христа символізує новий початок, світло й надію, що приходять у світ. Це відповідає давнім язичницьким уявленням про народження нового сонця під час зимового сонцестояння. «Архетип народження символізує відродження та оновлення ментальності, що важливо для колективної свідомості кожної культури» [10, с. 232].

Святвечір, який передує Різдву, є втіленням архетипу єднання родини та спільноти. За традицією, родина збирається за святковим столом, готуючи пісні 12 страв. У цей час важливою є ідея спільності, підтримки та взаємодопомоги [2, с. 13].

Архетип захисту та оберігу проявляється у багатьох обрядах зимових свят. Наприклад, дідух — символ духу предків, що приносить у дім добробут та захист від злих сил. «... дідух є не лише символом родючості, а й оберегом, що захищає оселю від негараздів» [10, с. 10].

Народні казки та легенди, пов'язані із зимовими святами, також відіграють важливу роль у збереженні архетипів. Казки та легенди є важливими носіями колективної пам'яті та архетипічних образів.

Архетипи, що лежать в основі українських зимових свят, продовжують впливати на сучасні форми святкування. Вони зберігаються у вигляді обрядів, символів та традицій, адаптуючись до сучасних умов, але зберігаючи свою сутність. Це підтверджує важливість архетипів як фундаментального елементу культурної спадщини та національної ідентичності.

Дослідження архетипів зимових свят в Україні дозволяє глибше зрозуміти їхнє значення та вплив на колективну свідомість українського народу. Архетипи народження, єднання родини та захисту є центральними елементами, що формують зміст та ритуали цих свят. Вони є не лише відображенням історичних та культурних реалій, але й важливим інструментом збереження та передачі культурної спадщини від покоління до покоління.

Прославлення традицій та обрядів відіграє важливу роль у збереженні культурної спадщини та підтриманні ідентичності й єднанні спільнот. Цей процес може відбутися через різноманітні культурні події, свята, обряди та ритуали, що передаються від покоління до покоління та втілюють у соці цінності, вірування й історію народу [25, с. 160-170].

Прославлення традицій та обрядів зберігає давні звичаї та сприяє їхній передачі з покоління в покоління. Наприклад, процес готування вечері на Святвечір є не лише кулінарним традиційним ритуалом, але й способом показати важливість родинного об'єднання та пам'яті про померлих. Колядки та щедрівки, які виконуються під час різдвяного циклу, передають усно історії та вірування, розповідаючи про події з життя, добро і зло, традиційні символи та значення.

Прославлення традицій та обрядів збагачує культурний ландшафт, сприяючи розвитку мистецтва, музики, танців та літератури. Традиційні різдвяні концерти, вистави, фольклорні фестивалі та мистецькі виставки створюють можливості для вияву творчого потенціалу та сприяють розкриттю нових талантів.

Етичні особливості зимового свята, особливо у контексті української культури, відображають глибокі моральні цінності, які вбудовані в традиції та обряди цього періоду.

Зимові свята, такі як Різдво і Святвечір, відзначаються великою увагою до гостинності та щедрості. Це час, коли люди відкривають свої домівки для гостей, навіть для незнайомих, і обмінюються теплими побажаннями на подарунки. Гостинність і щедрість є важливими моральними цінностями, які підтримують співчуття, взаємоповагу та розуміння між людьми [23, с. 66-89].

Зимові свята також нагадують про необхідність підтримки та допомоги тим, хто знаходиться в складних життєвих обставинах. Багато обрядів та традицій спрямовані на надання допомоги менш обдарованим членам суспільства.

Повага до традицій також зумовлена важливістю поваги до старших. Молодші покоління виявляють повагу та вдячність своїм батькам, дідусям та бабусям, які передають їм культурні цінності та традиції. Відтак, збереження та підтримка традицій стає важливою етичною нормою.

Відзначення зимових свят в Україні пов'язане з християнською традицією й має велике значення для віруючих. Українське зимове свято втілює в собі багату культурну спадщину, де сплітаються релігійні, народні та історичні аспекти.

Зимове українське свято має різноманітні задачі, що відображають культурний нахил української традиції. Деякі з основних задач зимового українського свята включають:

- сплоченність та єдність. Одна з головних задач свята — об'єднання родини, близьких та спільноти. Воно сприяє підтримці родинних зв'язків та формуванню єдності серед спільноти.

- збереження традицій. Ці свята відіграють важливу роль у збереженні національних традицій, обрядів та звичаїв, які передаються з покоління в покоління.
- духовне відродження. Зимове українське свято сприяє духовному відродженню та підтримці віри в добро, щедрість і взаємну підтримку.
- зміцнення національної ідентичності. Свята допомагають українцям відчувати свою приналежність до власної культури, спадщини та нації, підкреслюючи важливість національних цінностей.
- прославлення культурних та мистецьких традицій. Зимове українське свято відображає народні обряди, музику, пісні та мистецтво, що сприяє популяризації української культури та мистецтва.

Основні задачі зимового українського свята тісно пов'язані з підтримкою та розвитком національної культури, сприяючи її збереженню та відтворенню для майбутніх поколінь [22, с. 13-15].

Основними мотивами існування зимових свят можна вважати наступне:

- відзначення зміни сезонів. Як було сказано вище, зимові свята в українській культурі мають глибокі корені в природних циклах та ритмах. Свята відображають перехід від осінніх до зимових місяців та святкуються як символ відродження й нового початку.
- зв'язок з традиціями та спадщиною. Зимові свята в Україні відіграють важливу роль у збереженні та передачі народних традицій, обрядів та звичаїв. Ці свята допомагають утверджувати культурну спадщину та сприяють її збереженню.
- інтеграція релігійних та фольклорних аспектів. Зимові свята української культури сприяють формуванню та зміцненню національної ідентичності, підтримуючи почуття гордості за власне походження та культуру.
- створення сприятливого середовища для спільноти. Зимові свята об'єднують родини, друзів та спільноту навколо спільних традицій та цінностей, сприяючи підтримці взаєморозуміння та солідарності.

Отже, основні мотиви існування зимових свят в Україні відображають зв'язок з природою, традиціями вірою та національною спадщиною, сприяючи збереженню та розвитку української культури.

Важливо зазначити, що зимові свята української культури відображають різноманітні аспекти народної творчості, мистецтва та фольклору. Вони об'єднують у собі багатозарову культурну спадщину, де сплітаються релігійні та язичницькі вірування, народні звичаї та обряди, музична та вокальна традиція [6, с. 57-59].

Отже, в результаті дослідження особливостей та функцій зимового свята стає очевидним, що це свято відіграє надзвичайно важливу роль у житті суспільства та культурному самовизначенні народу. Зимове свято не лише відзначається рядом унікальних особливостей, але й має глибокі соціальні, культурні та релігійні функції, які формують культуру та ідентичність народу.

Цей підрозділ дозволив відстежити глибинні корені зимового свята, відображені в його символіці, обрядах та традиціях. Також було з'ясовано, що зимове свято виконує важливі функції у зміцненні родинних та спільнотних зв'язків, збереженні культурної спадщини та сприянні формуванню соціальної єдності.

Не менш важливим є те, що зимове свято відкриває двері до внутрішнього світу людини, надаючи можливість відчувати глибину духовності та переосмислити власне місце у світі. Воно сприяє формуванню внутрішньої гармонії та спокою, а також заохочує до пошуку сенсу та значення в житті.

У висновку, зимове свято виявляється не лише часом радості та святкувань, але й часом внутрішньої рефлексії. Воно відображає багатогранність культурної спадщини та духовних цінностей, які переживаються та передаються з покоління в покоління, надаючи народові відчуття приналежності й єдності.

1.2. Зимова святково-обрядова культура українського народу. Зимово-обрядова культура українського народу є важливою складовою національної духовної спадщини, що відображає багатовіковий досвід, вірування та світогляд українців. Зимові свята в Україні поєднують у собі дохристиянські традиції,

народні звичаї та християнські обряди, створюючи унікальний культурний феномен. Від Святвечора та Різдва Христового до Водохреща — кожне свято має свої особливі ритуали, символіку та соціальні функції, які передаються з покоління в покоління.

У цьому підрозділі будуть виділені ключові аспекти зимово-обрядової культури, включаючи корені походження, основні традиції та їхнє значення для сучасного суспільства.

Зимова святково-обрядова культура є не лише важливим елементом культурної спадщини, але й потужним засобом соціальної інтеграції та ідентифікації. Вона допомагає зберігати національну ідентичність, зміцнює родинні та соціальні зв'язки, сприяє духовному та моральному розвитку. У сучасному світі, де процеси глобалізації часто призводять до втрати традиційних цінностей, збереження та популяризація зимово-обрядової святкової культури набуває особливого значення.

Зимова святково-обрядова культура України має давню історію та багатогарний характер, який відображається у різноманітних традиціях, обрядах та обрядовостях. Вона поєднує в собі язичницькі, християнські та народні елементи, створюючи унікальну та барвисту культурну спадщину.

З унікальних зимових обрядовостей (більшість з них зараз тісно переплетені з християнськими мотивами, проте деякі зберегли своє язичницьке коріння), в першу чергу хочеться виділити обряд коляди.

Коляда — це стародавній український зимовий обряд, пов'язаний зі святкуванням Різдва Христового. Цей обряд має глибокі історичні корені, що сягають до язичницьких часів, коли люди вшановували Сонце й природні явища. Після прийняття християнства, для українців свято коляди стало символічним виявленням радості та віри в народження Ісуса Христа [12, с. 45-50].

Під час колядування люди, рясно вдягнуті в святкове вбрання та в деяких варіантах в образі когось (тобто з нанесеним гримом та одягнені в специфічний

для свого персонажу одяг), ходять по господарським хатам та зичать через спів традиційних різдвяних пісень (іноді у віршованій формі, без наспівування) господарям хати здоров'я, щастя та достатку. Традиційно господарі відзиваються на ці вітання пригощаннями та подарунками.

В язичницький період колядування було пов'язане з обрядами вітання нового року, вшанування сонця та обрядами, спрямованими на забезпечення родючості та врожайності.

Звертається увага на соціальну функцію коляди, підкреслював, що процес обряду сприяв підтримці соціальної співдружності, зміцненню взаємин між людьми та формуванню національної ідентичності [5, с. 123-134]. Нині коляда поширена більш серед молодого населення та дітей. У більшості регіонів обряд вимагає лише пісенної або віршової форми привітання, але і досі поширена ідея танцювально-пісенного виступу з акторськими мотивами. Найчастіше розігрують сцену народження Христа. Така ж розважальна та феєрична вистава поширена і в іншій формі обряду — свято Маланки.

Свято Маланки, з впливом християнства, поширилось як свято Обрізання Господнього. Святкується воно зараз напередодні Нового року та дня святого Василя. Власне, Василь, як персонаж, фігурує в театральній складовій свята. Сама Маланка має різні інтерпретації: в більшості її зображують молодою жінкою, раніше бабою. Сама Маланка як образ постає водою, а Василь місяцем [16, с. 114-115]. Учасники Маланки виступають в костюмах, також у деяких регіонах прийнято переодягатись згідно протилежної статі (чоловіки наряджаються в жіночий одяг та грають роль Маланки, а жінки отримують роль Василя на час процесії).

Це свято поєднує в собі дохристиянські обряди та християнські традиції, створюючи унікальний культурний феномен. Свято Маланки багате на символіку та обрядовість, які відображають культурну ідентичність українського народу.

Обряди та звичаї, пов'язані зі святом Маланки, сприяють збереженню та передачі культурної спадщини від покоління до покоління. Через маланкування молодь знайомиться з традиціями, піснями, танцями та обрядами своїх предків [17, с. 43-44].

Свято об'єднує громаду, створюючи відчуття спільності та єдності. Спільне святкування, участь в обрядах та співах зміцнює соціальні зв'язки та сприяє взаємодії між різними поколіннями.

Маланка як обряд переходу від старого року до нового, допомагає людям ментально підготуватися до змін, завершити свої старі справи і налаштуватися на нові починання. Це своєрідний ритуал оновлення та переродження.

Театралізовані вистави, переодягання й народні ігри є важливим елементом свята, що сприяє розвитку творчих здібностей і дарує радість учасникам. Це також можливість для самовираження та демонстрації народної творчості.

Свято Маланки є важливим культурним явищем, що поєднує дохристиянські та християнські елементи, багате на символіку й обряди. Воно відіграє значущу роль у збереженні культурної спадщини, зміцненні соціальних зв'язків та підтримці релігійної і культурної ідентичності українського народу. Через святкування Маланки українці виражають свої надії на майбутнє, згуртовуються в ритуалах і традиціях.

Посівання, або засівання, є важливою частиною зимових свят в Україні, пов'язаною зі святкуванням Старого Нового року та Днем святого Василя. Цей обряд має давнє коріння і виконує важливі соціально-культурні функції.

Посівання має дохристиянські корені, переплетені з аграрними культами та обрядовістю. Первісно цей обряд мав на меті забезпечення добробуту та врожаю у новому році. З прийняттям християнства, обряд отримав нові релігійні значення, але зберіг багато архаїчних елементів.

Старий Новий рік є одним з найцікавіших та найбільш традиційних свят в українській культурі. Це свято має глибокі історичні корені і є символом традицій та звичаїв українського народу.

Старий Новий рік в Україні має свої корені в давніх звичаях, пов'язаних із сонячним календарем та обрядами вшанування сонця. З прийняттям християнства обряд став переплетеним зі святкуванням Нового року за старим (вже знову діючим) стилем, який пропонується Православною церквою.

Старий Новий рік в Україні відзначається різноманітними традиціями, які відображають давні звичаї та сучасний культурний контекст.

Вечір Старого Нового року часто супроводжується колядуванням; колядники виходять на вулицю з піснями та побажаннями добра і щастя на майбутній рік [16, с. 67-72].

Обрядові вогні, як символ життя та вічності, засівання зерном у полі, щоб привабити родючість і благословення від Бога — це відноситься до обрядовості цього свята.

Старий Новий рік має значення як для віруючих, так і для невіруючих, бо він виконує важливі соціокультурні функції в українському суспільстві.

Святкування Старого Нового року є способом збереження старовинних традицій та культурних цінностей, передача яких відбувається з покоління в покоління.

Об'єднання родини та друзів навколо святкового столу і спільне святкування сприяють зміцненню соціальних зв'язків та відчуття спільноти [2, с. 50].

Обрядовість Старого Нового року, такі як засівання зерном та підпалювання вогнів, сприяють відновленню зв'язку з природою та віру в її силу й вплив на людське життя.

Старий Новий рік в Україні є важливим культурним і релігійним святом, яке об'єднує давні традиції із сучасними реаліями. Він відображає багатогранність української культури та є одним із символів її ідентичності.

Обряд посівання пов'язаний з поклонінням силам природи і родючості. Він включає в себе ритуальні дії, спрямовані на забезпечення плодючості землі та добробуту громади.

З введенням християнства, посівання стало частиною святкування Дня святого Василя. Він, у народній уяві, асоціюється з благословенням та добробутом.

Посівання багате на символіку і обрядовість, що відображає глибокі культурні та релігійні цінності українського народу.

Зерно, яке використовується під час посівання, символізує родючість, достаток і нове життя. Воно має магичне значення і вважається носієм життєвої сили.

Групи хлопчиків (або молодих хлопців) відвідують оселі зранку в день свята, розсипаючи зерно і проголошуючи ритуальні віршовані побажання - «посівалки». Вони зичать господарям здоров'я, щастя, добробуту та найголовніше — гарного врожаю. Зерно розсипають по підлозі, співаючи спеціальні пісні [5, с. 32].

Посівання має ритуальне значення, оскільки вважається, що воно приносить в оселю добрі сили та забезпечує родючість і благополуччя на весь рік.

Через обряд посівання передаються давні традиції та звичаї, які зберігають культурну спадщину українського народу. Це сприяє підтримці національної ідентичності.

Обряд посівання об'єднує громаду, створюючи відчуття спільності і єдності. Він сприяє соціальній взаємодії та зміцненню зв'язків між людьми.

Участь у посіванні сприяє вихованню молоді в дусі поваги до традицій, шанобливого ставлення до старших і до праці. Воно також сприяє розвитку комунікативних навичок і творчого потенціалу.

Посівання символічно закладає основи майбутнього добробуту. Через обрядові дії і побажання виражаються надії на успішний рік, багатий врожай і процвітання [30, с. 121-125].

Посівання в Україні є важливим культурним явищем, яке поєднує дохристиянські та християнські елементи, багате на символіку і обрядовість. Воно відіграє значну роль у збереженні культурної спадщини, зміцненні соціальних зв'язків і вихованні молодого покоління. Через цей обряд українці

виражають свої надії на майбутнє, зміцнюють зв'язки у громаді і передають культурні цінності наступним поколінням.

Свято святого Миколая має глибоке релігійне та культурне значення і відображає багатогранність української культурної традиції.

Культ святого Миколая швидко поширився по всьому християнському світі, включно з Україною. Це свято багате на символіку та обрядовість, яка відображає релігійні та культурні цінності українців.

Однією з головних традицій є дарування подарунків дітям. У ніч на свято, діти знаходять під подушкою або в черевиках подарунки від святого Миколая. Ця традиція символізує турботу і милосердя святого, а також заохочує дітей до добрих вчинків [12, с. 10].

Однак, існує більш стара традиція класти дитині під подушку різочку. Виправдовується це тим, що дитина була неслухняною та потребує додаткового виховання. Втім, такий дарунок відійшов у минуле через свою загрозливість [].

У багатьох містах і селах влаштовують ярмарки, де можна придбати сувеніри, ласощі та святкові прикраси. Ярмарки сприяють створенню святкової атмосфери та об'єднують громаду.

У церквах проводяться спеціальні служби на честь святого Миколая, де віруючі моляться про захист і допомогу. Це важливий аспект релігійного життя, який зміцнює духовність та віру.

Свято святого Миколая виконує важливі соціально-культурні функції в українському суспільстві. Через святкування цього свята передаються традиції і цінності, що бережуться українським народом. Це сприяє підтримці культурної ідентичності і переданню її наступним поколінням.

Спільне святкування, участь у релігійних обрядах й традиціях об'єднує громаду, створюючи відчуття єдності та спільності. Свято сприяє зміцненню соціальних зв'язків та взаємодопомоги [8, с. 86-87].

Роль святого Миколая виховує у дітей моральні цінності, такі як доброта, милосердя, щедрість та турбота про інших. Подарунки від святого Миколая часто асоціюються з винагородою за добру поведінку протягом року.

Таким чином, свято святого Миколая є важливим культурним і релігійним феноменом, що поєднує багатовікові традиції з сучасними практиками. Воно сприяє збереженню культурної спадщини, зміцненню соціальної згуртованості, моральному вихованню і підтримці благодійності. Через це свято українці виражають свою віру, доброту, турботу про ближніх, що є основою їхньої культурної ідентичності.

Щедрування — це традиційний обряд, який відіграє важливу роль у зимових святкуваннях. Цей обряд відображає глибокі культурні та соціальні аспекти українського народу і має давні корені, пов'язані з язичницькими віруваннями та християнськими традиціями.

Щедрування має свої корені в дохристиянських обрядах вітання нового року та взаємодії з духами покійних предків. З прийняттям християнства обряд отримав нові релігійні аспекти, пов'язані з Різдом Христовим та Богоявленням [20, с. 142-146].

Групи щедрувальників виходять на вулиці або відвідують домогосподарства, щоб привітати господарів та побажати їм щастя, здоров'я й достатку. Вони виконують спеціальні щедрівки, у співочій або віршованій формі, які містять побажання на майбутній рік.

Господарі приймають колядників, годують їх та вітаються з ними, а щедрувальники відповідають побажаннями та можуть отримати дарунки або їжу від господарів.

Щедрування відображає давні вірування в силу слова та побажання. Щедрувальники вважаються носіями позитивної енергії та добрих побажань.

Обмін їжею та подарунками відображає ідею щедрості та взаємодопомоги в українському культурному просторі [15, с. 246-251].

Щедрування є способом збереження традицій та культурної спадщини українського народу. Обряд створює відчуття спільноти та соціальної єдності, оскільки він об'єднує різні шари суспільства. Участь у щедруванні сприяє вихованню молодого покоління у дусі поваги до традицій та взаємодії з іншими. Щедрування в Україні є важливим культурним явищем, яке відображає давні традиції та цінності українського народу. Цей обряд має глибокі історичні корені та відіграє важливу роль у створенні відчуття спільноти та соціальної єдності. Щедрування також сприяє збереженню культурної спадщини та передачі традицій з покоління в покоління.

Свято Водохреща має глибокі культурні корені та відображає важливі аспекти української традиції та вірувань. Це свято пов'язане із хрещенням Ісуса Христа, а також із обрядом водосвячення, який має важливе символічне значення в християнській та українській культурі

Свято Водохреща українці відзначають як день з великим релігійним та культурним значенням. Цього дня в церквах влаштовуються особливі богослужіння, а люди долучаються до обряду водосвячення, завдяки чому вважається, що вода у цей день набирає особливих цілющих властивостей [20, с. 30-40]. Українці приносять додому освячену воду як символ духовної сили та захисту.

Традиції, пов'язані з Водохрещем, включають також обряд купання у відкритих водоймах, який вважається символом очищення та відродження. Цей обряд покликаний приносити щастя та здоров'я цілий рік.

Хоча, деякі категорично заперечують процедуру купання у водоймі під час Водохреща, бо вважається що людина, котра окунається у воду, бруднить її та опоганює. Тому на цьому ритуалі думки українців розбіглися.

Українське свято Водохреща також віддзеркалює стародавні язичницькі вірування та обряди, пов'язані з обожнюванням води як джерела життя і покровительки. Це свято переплітає в собі християнські та язичницькі символи, підкреслюючи важливість води як символу очищення та відродження.

Мистецтво, обряди та традиції, пов'язані з Водохрещем, відображають глибокі культурні корені українського народу та нагадують про важливість віри й єднання. Свято Водохреща є одним з найважливіших днів у віруваннях і традиціях українців, яке зберігається й передається з покоління в покоління, утверджуючи національну самосвідомість та віру в духовні цінності.

Стрітєння, відоме також як Стрітєння Господнє або Стрітєння Христове, є важливим християнським святом. Це свято має глибокі корені в релігійних традиціях та культурі України.

Стрітєння — це свято, яке відзначається 40 днів після Різдва Христового та вшановує цю подію. В цей день проводяться особливі богослужіння та літургії в православних храмах, на які приходять віруючі [3].

У цей день віруючі зазвичай приносять до церкви свічки, які священник освячує під час богослужіння.

У деяких регіонах України свято Стрітєння супроводжується обрядом прощання з різдвяним деревом (ялинкою), яка стоїть у хатах протягом різдвяного періоду.

Стрітєння відзначає завершення різдвяного циклу свят, позначаючи перехід від Різдва до подій, пов'язаних зі Святим Великим Постом.

Свічка, благословенна у день Стріття, вважається символом світла Христового та захисту від злих сил.

Стрітєння об'єднує віруючих в спільному богослужінні та виконанні обрядів, сприяючи зміцненню релігійної спільноти.

Стрітєння є важливою частиною української релігійної та культурної спадщини, передаючи традиції та цінності з покоління в покоління.

Стрітєння в Україні є важливим християнським святом, яке відображає духовність та релігійні традиції українського народу. Це свято відіграє важливу роль у зміцненні релігійної спільноти та передачі культурної спадщини. Воно є символом завершення різдвяного циклу та початку великого посту, важливого періоду духовного очищення та підготовки до Великодня.

Отже, важливо підкреслити глибоке значення традицій та обрядів для українського народу, особливо в холодні місяці зими. Ці свята та обряди відображають багатство культурної спадщини та духовних цінностей українського суспільства, їхню віру, спільноту та зв'язок з природою.

Українські зимові свята, такі як Маланка, Святий Миколай, Водохреще та Стрітіння, відображають різноманітні аспекти культури та традицій українського народу. Ці обряди, передаючи вірування, легенди та історії з покоління в покоління, сприяють збереженню ідентичності та спадщини українського народу в умовах сучасного світу.

Крім того, зимові свята відображають значення спільноти та соціальних зв'язків, оскільки вони часто об'єднують родини, друзів та сусідів у спільних обрядах та святкуваннях. Це сприяє формуванню відчуття єдності та взаєморозуміння серед членів українського суспільства.

Усі ці аспекти зимової культури українців свідчать про багатство та різноманітність традицій, які сповнені глибокого сенсу, духовності та значення для кожного українця. Вивчення та збереження цих традицій є важливим завданням для збереження культурної спадщини й укріплення національної ідентичності українського народу у майбутньому.

У висновку, українські зимові традиції та звичаї є невід'ємною частиною культурної спадщини та ідентичності українського народу. Їхня унікальність полягає в глибоких історичних коренях, багатстві символів та обрядів, а також важливих функціях у житті суспільства. Розділ «Теоретичні положення зимових традицій та звичаїв українського народу» допоміг розкрити основні концепції та теорії, що лежать в основі розуміння цих явищ.

Під час дослідження було виявлено, що зимові традиції та звичаї мають глибокі корені в прадавніх віруваннях та обрядах, пов'язаних з природними циклами. Вони відображаються у різноманітних обрядах, які відзначаються різними регіональними особливостями та історичними впливами.

Також виявлено, що зимові традиції та звичаї виконують важливі соціокультурні та релігійні функції у житті українського суспільства. Вони сприяють зміцненню родинних та спільнотних зв'язків, передають цінності та традиції з покоління в покоління, а також відображають вірування та співвідношення зі світовим порядком.

Загалом, цей розділ допоміг розкрити важливі аспекти цих явищ, звернув увагу на їхню значущість у формуванні культурної спадщини та соціально-культурного життя українського народу. Його результати слід врахувати при подальших дослідженнях у цьому питанні та при впровадженні заходів зі збереження та популяризації зимових традицій та звичаїв в українському суспільстві.

Розділ 2

СВЯТКУВАННЯ РІЗДВА В УКРАЇНІ

Святкування Різдва в Україні є багатовіковою традицією, що відображає унікальну культурну спадщину та духовні цінності українського народу. Різдво, одне з найважливіших християнських свят, об'єднує в собі релігійні обряди, народні звичаї та сімейні традиції, що формувалися під впливом історичних подій та соціально-культурних процесів. Вивчення різдвяних святкувань в Україні через призму культурологічного підходу дозволяє глибше зрозуміти їхню символіку, ритуали та значення для національної ідентичності.

Даний розділ передбачає аналіз святкування Різдва як комплексного явища, що включає релігійні, етнографічні та соціальні аспекти. Це дозволить розглянути Різдво не лише як церковне свято, але й як важливий елемент народної культури, що відображає специфічні риси українського менталітету, світогляду та способу життя. Особливу увагу буде приділено тому, як українці синтезували християнські традиції з давніми язичницькими обрядами, створюючи неповторну різдвяну обрядовість.

2.1. Старі та нові звичаї святкування Різдва. Святкування Різдва є однією з найстаріших та найважливіших традицій в українській культурі, яка відображає

не лише релігійні вірування, але й глибоко вкорінені народні звичаї та обряди. Протягом століть ці традиції еволюціонували, адаптуючись до змін у суспільстві, впливів інших культур та соціальних умов. Дослідження старих та нових звичаїв святкування Різдва дозволить зрозуміти, як трансформувалися традиції, зберігаючи при цьому свою сутність і значення.

Отож, говорячи про старі звичаї, треба почати зі Святвечора, котрий передує Різду. Святвечір є одним з найважливіших й найурочистіших моментів різдвяного циклу свят.

Одним із центральних елементів святкування Святвечора є вечеря, яка має бути пісною, без м'яса, молочних продуктів та яєць. Це зумовлено тим, що піст дотримується строго до настання Різдва, яке, до речі, не має за одну з обов'язкових традицій — пишній бенкет. Власне, вечеря зазвичай складається з 12 страв, що символізують 12 апостолів. «Святковий стіл на Святвечір є центром обрядових дій. Кожна страва має своє значення ... кутя символізує родючість, мед — достаток, а мак — плодючість» [4, с. 59]. Кутя, як одна з головних страв, символізує життя, достаток, єдність родини. Найчастіше її готували з пшениці, меду та маку, додаючи узвар та горіхи. Саме такою вона пам'ятається й донині.

На сьогодні, хоча й багато з традиційних обрядів залишаються незмінними, їхня інтерпретація та спосіб виконання можуть відрізнятись. Наприклад, спільна молитва перед вечерею може бути супроводжена не тільки традиційними молитовними віршами, але й особистими словами вдячності або спільним співом релігійних пісень. Стосовно вечері, хоч кількість страв на святковому столі залишається традиційною, самі страви можуть бути адаптовані до сучасних уподобань та доступності інгредієнтів. Окрім традиційних українських страв, сучасні родини не бояться привносити нові гастрономічні тенденції [22, с. 121].

Хоч Святвечір і досі одне з найяскравіших свят в нашому суспільстві, деякі звичаї та обряди, на жаль, не збереглися у первостанньому вигляді до наших

днів, або втратили свою велику популярність. Наприклад, масові різдвяні містерії, або колядки. Мова йдеться саме про колядки, адже за сучасним різдвяним календарем, справляють їх саме зі Святвечора на Різдво Христове.

Колядки — це один з найдавніших й найяскравіших жанрів українського фольклору, який має глибоке культурне значення. Їхня історія сягає дохристиянських часів, коли вони були частиною язичницьких обрядів, присвячених зимовому сонцестоянню і пов'язаним з освоєнням природних стихій. З приходом християнства колядки перейняли християнську символіку, але зберегли стародавні елементи та ритуали [10, с. 42-45].

Зазвичай колядки виконуються у формі пісень з характерними ритмічними і мелодійними особливостями. Вони можуть мати як прості, так і витончені музичні структури. У колядках звучать як релігійні, так і побутові сюжети, а також легенди, казки. Лунають сюжети про народження Христа, поклоніння Йому пастухів та волхвів, а також бажання щастя та добробуту господарям дому.

Колядування — це не тільки музично-поетичний жанр, але й важливий соціальний ритуал, що сприяє зміцненню суспільних зв'язків. «Колядування є чудовим прикладом того, як стародавні традиції можуть жити в наших душах і через століття, створюючи почуття єдності та приналежності до однієї спільноти» [28, с. 66].

Проте, тенденція колядки як різдвяного символу та процесії трохи згасла. В сучасних реаліях, колядування сильно спростилося; пісенний підвид святкового урочистого вітання нормалізувався у вигляді звичайного вірша. У більшості втрачено сприйняття колядки як благословення для інших та побажання їм щасливого року. Для дорослого покоління колядка стала чимось соромним, і вся процедура цієї різдвяної традиції перейшла до дітей. У крупних містах, на жаль, коляда практично втратила інтерес до себе та залишила свій слід тільки в маленьких селах.

Але, останні роки, за моїм власним спостереженням, колядування нарешті знову повернуло свою стару силу. Сучасні колядки, які звучать все гучніше з кожним роком, набули нових форм та інтерпретацій колядування [21, с. 87-89]. Наприклад, текст до колядок можуть видозмінити до сучасних тенденцій, хоча головні мотиви прославляння народження Христа досі займають основну позицію.

Хоч коляда, на щастя, не втратила свою важливість для різдвяної обрядовості, вертеп, у більшості, залишився у минулому та шанується українцями не усюди. Вертеп зазвичай складається з невеликих дерев'яних або картонних фігурок, які відображають персонажів з біблійної історії народження Христа, таких як Діва Марія, святий Йосип, ангели, пастухи та волхви. Ці фігурки розміщуються на спеціально побудованому майданчику або у невеликому театральному приміщенні.

Вертеп зазвичай включає сцени з біблійних сюжетів, такі як поява ангела перед Дівою Марією, народження Христа у Вифлеємі, прихід пастира та волхвів. Ці сцени виконуються у формі театральних дій та можуть супроводжуватися музикою й співом. «Лише веселий вертеп, з ясным світлом і свіжою землею ... був райськими веселощами на землі» [12, с. 40].

Вертеп є важливою частиною релігійних святкувань і виконує роль у відтворенні та вшануванні біблійних подій. Він нагадує віруючим про значення та духовність різдвяного циклу свят.

У сучасному світі вертепи залишаються сталою традицією Різдва, хоча й далеко не такою популярною. Вони досі виставляються у церковних приміщеннях, а також іноді на різдвяних ярмарках та фестивалях. Тим не менше, вертепи також відроджуються та відновлюють популярність до себе. В сучасних вертепах часто використовуються театральні елементи, такі як живі актори, костюми та декорації на модерновий манер, а також спеціальні ефекти. Це додає драматизму й виразності виставі, роблячи її захопливішою для глядачів.

Деякі вертепи включають в себе інтерактивні елементи, що дозволяє глядачам брати участь у виставі. Наприклад, деякі фігури можуть рухатися або взаємодіяти з аудиторією, щоб створити більш залучаючий досвід [1, с. 15].

Також, сучасний вертеп може підходити до різних інтерпретацій, окрім відомих нам сталих. Окрім християнських мотивів народження Христа, вертеп включає в себе елементи нової культури, додає комічності та аналогій з новітніми подіями.

Ми розглянули деякі традиції, котрі не втратили свого головного значення та набирають обертів у відновленні. Але деякі традиції настільки глибоко занепали, що вони існують точково в окремих регіонах, а не властиві всій Україні, просто в різних формах.

Традиція соломоплетіння має глибокі корені в українській культурі та є однією з характерних різдвяних обрядів. Цей обряд відображає важливість землеробства, покликання до щедрості та благополуччя для майбутнього врожаю. Солома в українській культурі має велике значення. Вона є символом родючості, плодючості та життєвої сили землі. Тому соломоплетіння під час Різдва вважається особливо важливим обрядом, спрямованим на забезпечення достатку та щасливого життя у новому році [22, с. 180-190].

Хоч зазвичай соломоплетіння широко використовувалось як ремесло у повсякденному житті, воно також відбувається під час Різдва, коли люди збиралися у церковному дворі, де вони спільно плели довгі солом'яні обручі, або солом'яних павуків.

Соломоплетіння є символом спільності та співпраці. Цей обряд об'єднує людей різного віку, нагадуючи про важливість спільних зусиль у досягненні цілей на наступний рік.

Різдвяні павуки — це цікавий і дещо незвичайний елемент українських різдвяних традицій, який має довгу та цікаву історію. Зазвичай павуки асоціюються зі страхом або нещасливими подіями, проте в українській

різдвяній культурі, павуки мають позитивне значення і пов'язані зі здоров'ям, багатством та щасливими подіями [3].

Різдвяний павук був не лише традиційною прикрасою оселі, але й виконував роль оберегу та був символом Всесвіту. За народними уявленнями, такі витвори мистецтва мають властивість вловлювати у свої солом'яні тенета видиме і невидиме зло, оберігаючи оселю від негативної енергії.

Шанобливе ставлення до живого павука в українців збереглося й досі. Хто вб'є цю комаху, той накличе на себе лихо. Його можна тільки відігнати або винести за поріг.

Солом'яні павуки є одним з найдавніших та найзагадковіших витворів з соломи. Цей виріб об'єднував родину, був сповнений позитивної енергетики. Адже часто він виступав своєрідним родинним деревом, оскільки три види кубиків на ньому означали діда й бабу, їхніх дітей та онуків. Найбільші його елементи — найдавніші родичі, найменші — нинішнє покоління. Ці прикраси — жива пам'ять про предків та підтримка зв'язку з ними.

Говорячи про сакральну соломку, неможливо не згадати традицію дідуха.

«Дідух, сноп сіна або пшениці, внесений на Святвечір до хати, символізував дух предків, захисника роду і забезпечував родинний достаток і врожай на наступний рік» [5, с. 21].

Дідух — це різдвяний сноп сіна, який є символом родючості та плодючості землі і вважається об'єктом захисту від злих сил та хвороб. Для багатьох людей він також є символом нового життя, яке народжується разом із народженням Христа.

Різдвяний сноп сіна традиційно вносився в хату напередодні Різдва. Розміщують його зазвичай у хаті, на покутті — це був кут за діагоналлю від печі. Після винесення дідуха могли вимолочувати, сіяти, вгодовувати худобі чи птахам — традиція дуже розмаїта.

Як можна побачити, традиційна рослинна складова різдвяного свята була замінена на ялинковий ритуал. В Україні досі шанується як сіно, так і солома,

але чимало де вона стала додатковим елементом до прикрашання ялинки та вшанування цього вічнозеленого дерева. Саме тут українська стара традиція переплітається з відносно новою, створюючи новий, розмаїтий вигляд свята та спосіб його проведення.

Отже, Різдво, одне з найважливіших свят у християнській традиції, зберігає свою глибоку духовну і культурну значимість через роки. Старі звичаї, такі як дідух, колядування, вертепи, відображають багатство української культурної спадщини, глибокий зв'язок із землею та прадавніми віруваннями. Вони надають святу особливого колориту, підкреслюючи єдність родини, спільноти та народу.

Сучасні різдвяні традиції, хоча й зазнали певних змін під впливом глобалізації та урбанізації, продовжують нести в собі дух давніх обрядів. Нові звичаї, такі як використання електронних привітань, сучасні форми святкового декору та адаптація традицій до міських умов, показують, як культура динамічно розвивається, інтегруючи нові елементи.

Попри зміни, основні цінності Різдва — любов, щедрість, взаємопідтримка та родинна єдність — залишаються незмінними. Старі та нові звичаї Різдва, переплітаючись, створюють живу і багатогранну традицію, що продовжує надихати та об'єднувати українців по всьому світу. Збереження та відновлення цих традицій є важливим завданням, яке допомагає підтримувати культурну ідентичність і передавати її майбутнім поколінням.

2.2. Святкування Різдва в Україні: головні традиції та символи сьогодення.

Різдво в Україні — це свято, яке відзначається з великою пошаною та радістю, об'єднуючи родини та громади в урочистому вшануванні народження Ісуса Христа. Це свято багате на традиції та символи, які передаються з покоління в покоління, зберігаючи культурну спадщину та духовну глибину українського народу.

Сучасне святкування Різдва в Україні є яскравим поєднанням давніх обрядів та нових тенденцій, що відображають як історичну, так і сучасну дійсність.

Незважаючи на вплив глобалізації та змін в суспільстві, багато старих традицій залишаються живими, надаючи святу особливого шарму та автентичності.

Отож, у попередньому підрозділі ми трохи більше дізналися про деякі традиції, які набули інакшого вигляду або дійшли до нашого сьогодення не такими, як століття тому, а зараз спробуємо вяснити, як саме святкує Різдво Христове типова українська родина.

Насамперед, треба вдатися до історії, аби вяснити, як саме різдвяна традиція донеслася до наших днів.

Святкування Різдва в Україні сягає часів прийняття християнства на Русі. З часом, традиції змінювалися, поєднуючи в собі як набуті християнські, так і давньослов'янські елементи. Незважаючи на численні історичні виклики, зокрема радянську епоху, коли релігійні свята були під забороною, Різдво продовжувало своє життя. Цей період залишив відбиток на українському святкуванні, що відзначається зараз багатством ритуалів та символів [21, с. 99-100].

На даний момент, офіційною датою святкування Різдва Христового прийнято 25 грудня. 24 грудня — Святвечір.

Розглядаючи детальніше Святвечір із сучасної перспективи, можна виокремити, що хоч ця традиція і залишається важливою складовою національної культури, проте зазнає впливу глобалізації. Нові елементи, такі як прикрашання ялинки та обмін подарунками, вже практично повністю інтегрувалися у свято.

Святкування Різдва в Україні на сучасному етапі відображає багатство традицій та символів, що дійшли до нас з давніх часів, а також відбиває вплив сучасних тенденцій та змін у суспільстві. З культурного погляду, це свято є не лише релігійною подією, але й невід'ємною частиною культурного та соціального життя українського народу.

Сучасне святкування Різдва в Україні зберігає традиційні обряди та звичаї, які передаються майбутнім поколінням. Серед них особливе місце займають вечери

в сімейному колі, пісні та колядки, прикрашання ялинки та спільне готування страв.

Однак, сучасне святкування Різдва також відзначається впливом глобалізації та культурного обміну. Наприклад, на тлі традиційних колядок та пісень, з'являються сучасні інтерпретації та адаптації, включаючи різдвяні концерти та музичні заходи [19]. Також можна спостерігати поширення сучасних тенденцій у прикрашанні святкових ялинок та оформленні вулиць.

Значимість Різдва для українського народу полягає не лише в релігійному значенні, але й у його культурному та соціальному вимірі. Це свято об'єднує людей навколо спільних традицій та цінностей, нагадуючи про важливість родинних зв'язків, взаєморозуміння та любові до близьких. Таким чином, святкування Різдва в Україні становить важливу складову культурного досвіду та спадщини народу, яка продовжує розвиватися та адаптуватися до сучасних реалій.

«Сучасне різдвяне святкування в Україні відзначається синтезом традиційних обрядів та нових тенденцій, віддзеркалюючи багатство культурної спадщини ... люди об'єднуються навколо спільних традицій та цінностей» [13, с. 149].

Різдвяна символіка в сучасній Україні сповнена глибоких культурних традицій та нових інтерпретацій, які відображають сучасний культурний контекст. Основні символи Різдва мають стародавні корені, але їхнє тлумачення може змінюватися відповідно до сучасних уявлень та потреб суспільства.

Одним з найбільш відомих символів Різдва є ялинка. Це символ життя та вічності, що відображається в її зелених гілках. В сучасній Україні ялинки часто прикрашаються кольоровими вогнями, місцевими ремеслами (до прикладу, солом'яні прикраси) та виготовленими вручну іграшками. Ялинкові прикраси можуть відображати традиційні мотиви, а також сучасні тенденції та ідеї.

Ще одним важливим символом, що залишився по сьогоднішній день, є колядки та щедрівки. Ці пісні відображають давню традицію обходу домогосподарств, щоб нести побажання та благословення. В сучасній Україні колядки та

щедривки можуть виконуватися як у традиційному стилі, так і в сучасних інтерпретаціях, включаючи різноманітні музичні жанри та стилі.

Сучасна різдвяна символіка в Україні відображає багатогранність та різноманітність культурних традицій, а також вплив сучасних тенденцій та ідей на традиційне святкування. Вона показує, як українське суспільство продовжує розвиватися та адаптуватися до змін, залишаючись при цьому вірними своїм корінням та цінностям.

Сучасні різдвяні ритуали в Україні відображають синтез традиційних обрядів та нових тенденцій, що виникають у сучасному суспільстві. Ці ритуали не лише відтворюють давні звичаї, але й відображають вплив сучасної культури, медіа та технологій.

Сучасне українське Різдво виконує важливі функції, що виходять за рамки релігійного святкування і глибоко вкорінені в культурному просторі. Різдво в Україні є багатофункціональним феноменом, який зберігає традиції, адаптується до сучасних умов і відображає зміни в суспільстві.

Різдво залишається важливим релігійним святом, яке символізує народження Ісуса Христа. Церковні служби, вертепи, ікони та інші релігійні атрибути нагадують про духовні корені свята. Для багатьох українців Різдво є нагодою для поглиблення у віру та духовного очищення [12, с. 70-73]. В сучасних умовах, коли багато людей живуть далеко від рідних місць, святкування Різдва допомагає підтримувати зв'язок із духовною спадщиною.

Сучасне Різдво має яскраво виражену естетичну функцію. Прикрашання ялинки, вертепи, різдвяні композиції, народні костюми та пісні створюють унікальну атмосферу краси та гармонії. Естетичний аспект свята сприяє розвитку творчих здібностей, народного мистецтва та гармонії. Естетичний аспект свята сприяє розвитку творчих здібностей, народного мистецтва та культурної творчості.

Сучасне українське Різдво виконує багатофункціональну роль у суспільстві. Воно зберігає та передає духовні і культурні цінності, зміцнює родинні та

соціальні зв'язки, підтримує національну ідентичність, сприяє естетичному розвитку. Різдво є важливим елементом української культурної спадщини, яке адаптується до сучасних умов, зберігаючи свої сутність та значення.

Різдво в Україні — це свято, яке не лише зберігає давні традиції, але й адаптується до сучасних умов, збагачуючи їх новими елементами. Кожен регіон України має свої унікальні особливості святкування Різдва, що відображають місцеву культуру, історичні впливи та сучасні тенденції.

Західна Україна, особливо Галичина, Волинь та Закарпаття, відома своєю багатотою та глибоко вкоріненою різдвяною традицією. Особливістю місцевих колядок є вплив сусідніх культур — угорської та румунської. Це додає колядкам особливого унікального колориту, який відрізняє їх від інших регіонів.

На Київщині та Полтавщині популярні щедрівки — обрядові пісні, які виконують напередодні Старого Нового року. Вони мають свої особливості і часто супроводжуються традиційними танцями та виставами.

Східна Україна, зокрема Харківщина, Донеччина та Луганщина, має найбільш сучасний підхід до святкування Різдва. Тут проводяться величезні різдвяні фестивалі та ярмарки, концерти та вистави. У сільських місцевостях, втім, зберігаються більш традиційні форми святкування.

Сучасне святкування Різдва в Україні відзначається багатогранністю та різноманітністю регіональних традицій. Кожен регіон зберігає свої унікальні особливості, що відображають історичні, культурні та соціальні впливи. З культурного підходу, ці традиції не лише зберігають національну ідентичність, але й сприяють культурному обміну та взаємозбагаченню. Різдвяні обряди та звичаї, адаптуючись до сучасних умов, продовжують об'єднувати українців, зміцнювати родинні зв'язки та підтримувати духовні й культурні цінності.

Українське Різдво багате на символіку та архетипи, що вкорінені в колективному несвідомому українського народу. Архетипи, як універсальні образи та мотиви, відображають глибокі культурні та духовні сенси, які формувалися протягом століть. Можна розглянути деякі з них:

- архетип народження. Центральним архетипом Різдва є архетип народження, що символізує початок нового життя, відродження та оновлення. У контексті християнства, цей архетип уособлює народження Ісуса Христа, який приносить світло і надію в світ.

- архетип матері. Образ матері є важливим архетипом, який відображає турботу, захист і тепло родинного кола. Цей архетип тісно пов'язаний з образом Богородиці, яка є символом материнської любові та захисту.

- архетип героя. Архетип героя символізує боротьбу між добром і злом, також знаходить своє відображення в українському Різдві. Це архетип волі до перемоги, захисту рідних і духовної сили.

- архетип мудреця. Це архетип, який символізує знання, мудрість та духовне просвітлення. На Різдво цей архетип відображається через фігуру старців, волхвів, пастирів.

- архетип світла. Архетип світла символізує просвітлення, надію і перемогу добра над темрявою. Різдво, яке святкується взимку, в період найкоротших днів, символізує повернення світла і тепла.

- архетип роду та предків. Цей архетип відображає зв'язок з попередніми поколіннями, вшанування предків та збереження родинних традицій.

Архетипи українського Різдва відображають глибокі культурні та духовні сенси, які формувалися протягом століть. Вони є невід'ємною частиною колективного несвідомого українського народу і відображають найважливіші цінності та ідеали. Сучасне святкування Різдва в Україні, зберігаючи ці архетипи, не лише підтримує національну ідентичність, але й забезпечує спадковість традиції, об'єднуючи покоління і сприяючи духовному та культурному збагаченню.

Українське сучасне Різдво виконує ряд важливих задач, які охоплюють культурні, соціальні, релігійні та психологічні аспекти. Сучасне святкування Різдва, адаптуючи традиції до нових умов і потреб, сприяє збереженню національної ідентичності, зміцненню соціальних зв'язків та духовному збагаченню.

Однією з ключових задач сучасного українського Різдва є збереження та передача багатої культурної спадщини наступним поколінням [6, с. 200].

Різдво виконує важливу соціальну функцію, сприяючи зміцненню родинних та громадських зв'язків. Також, важливий релігійний зміст, тому велике значення мають духовне збагачення та релігійне просвітлення.

Сучасне українське Різдво виконує чисельні важливі задачі, які сприяють збереженню культурної спадщини, зміцненню сімейних та соціальних зв'язків, духовному збагаченню, підтримці національної ідентичності, естетичному вихованню та психологічному комфорту. Адаптація традицій до сучасних умов дозволяє Різду залишатися актуальним та значущим святом, яке об'єднує людей і допомагає зберегти важливі цінності українського народу.

Сучасне українське Різдво, зберігаючи глибокі традиції, також впроваджує нові, нетипові елементи, які відображають зміни в суспільстві, технологічний прогрес і глобалізаційні процеси. Ці інноваційні аспекти роблять святкування Різдва динамічним та адаптивним до сучасних реалій, зберігаючи при цьому його сакральний характер [13, с. 31-47].

Сучасні технології значно вплинули на спосіб святкування Різдва в Україні. Вони дозволили не лише зберегти традиції, а й надати їм нових форм та значень.

Зростання екологічної свідомості серед українців вплинуло на спосіб святкування Різдва, зокрема на використання матеріалів та ставлення до навколишнього середовища. Також, глобалізація призвела до інтеграції елементів святкування з інших культур у різдвяні традиції українців. Це збагатило місцеві традиції новими формами та практиками. Ще, сучасні тенденції індивідуалізму вплинули на спосіб святкування Різдва, роблячи його більш особистим та індивідуалізованим.

Сучасне святкування Різдва в Україні є поєднанням традиційних і новітніх елементів, що відображає динаміку суспільних змін, технологічного прогресу та глобалізаційних процесів. Інноваційні аспекти, такі як технологічні впливи,

екологічний підхід, інтеркультурні елементи, індивідуалізація святкування та соціальні ініціативи — все це збагачує святкування, роблячи його актуальним та значущим у сучасному контексті. Вони дозволяють зберігати та передавати культурну спадщину, водночас адаптуючи її до нових умов та викликів сьогодення.

Отже, Різдво в Україні — це свято, яке не лише відображає релігійні переконання, але й становить важливу частину культурної спадщини та національної ідентичності. Відзначення Різдва в Україні відбувається через низку традицій, які мають вікові корені та глибокий культурний сенс.

Цей підрозділ краще розкрив головні традиції та символи сучасного різдвяного святкування в Україні. Зокрема, було розглянуто такі аспекти, як прикрашання ялинки, виконання колядок та щедрівок.

Сучасне різдвяне святкування в Україні відзначається синтезом традиційних обрядів та нових тенденцій. Воно є часом для об'єднання родин, відзначення спільних традицій та цінностей, а також для виявлення доброти та взаємопідтримки. Символіка Різдва відображає глибину культурних традицій та цінностей українського народу, які зберігаються та передаються з покоління в покоління.

Виходить, що святкування Різдва в сучасному світі є не лише відзначенням релігійного свята, але й важливим культурним та соціальним явищем. Його традиції та символіка є важливими складовими національної спадщини, які допомагають українському народу зберігати свою ідентичність та спільні цінності.

У висновку, у святкуванні Різдва, як і в багатьох інших культурах, відбувається поєднання старовинних традицій з новаторськими підходами. Це дійство відображає не лише релігійні переконання, але й культурну різноманітність та еволюцію суспільства. У цьому розділі було розглянуто явище змішування традицій та вплив глобалізації на різдвяні обряди й святкування.

Змішання традицій може виявитися в різноманітних аспектах святкування Різдва. Наприклад, традиційні страви можуть бути доповнені новими ідеями або інгредієнтами, які відображають культурні впливи з інших регіонів або країн. Також можливе змішування музичних жанрів у виконанні колядок чи щедрівок, включаючи сучасні аранжування традиційних мелодій.

Глобалізація також впливає на спосіб святкування Різдва, вносячи нові ідеї, тенденції та підходи. Наприклад, ярмарки та фестивалі можуть включати елементи із різних культур, що створює унікальну синергію та розмаїття. Також інтернет та соціальні медіа дають можливість поширювати та адаптувати різдвяні традиції у всьому світі, створюючи нові форми вираження та спілкування.

Усі ці явища свідчать про живу та еволюційну природу культури, яка постійно змінюється та адаптується до нових умов. Святкування Різдва залишається важливим елементом культурного життя та соціальної взаємодії, яке об'єднує людей різних традицій та переконань у спільних радості та єднанні.

Таким чином, змішання традицій у різдвяному дійстві відкриває нові можливості для творчості, розвитку та взаєморозуміння, створюючи унікальну атмосферу, яка відображає різноманітність та багатство культурного спадку.

Висновки

Підводячи підсумок, у процесі дослідження теми «Місце зимових свят в українському культурному просторі: традиції та сучасність» було виявлено, що зимові свята є однією з ключових складових української культурної спадщини. Вони відображають багатогранність історичних, релігійних, соціальних та культурних аспектів, які формують ідентичність українського народу.

Традиції зимових свят, таких як Різдво, Маланка та Водохреще, мають давнє походження, вкорінені в дохристиянські часи. Вони зберегли багато старовинних обрядів та ритуалів, які передаються з покоління в покоління.

Кожне свято має свою унікальну символіку та обряди. Наприклад, вертепи, колядки та щедрівки під час Різдва символізують народження Ісуса Христа та несуть добрі побажання. Обряди Маланки включають театралізовані виступи, що поєднують елементи карнавалу та народної драми.

Традиційні зимові свята виконують важливу соціальну функцію, зміцнюючи родинні та спільнотні зв'язки. Спільне святкування сприяє єднанню громади, передаючи культурні цінності та традиції.

У сучасному українському суспільстві зимові свята продовжують розвиватися, інтегруючи нові елементи та адаптуючись до сучасних умов. Наприклад, сучасні технології та медіа впливають на нові форми святкування, з'являються нові способи вираження традицій.

Глобалізація сприяє взаємозбагаченню культур, що відображається в зимових святах. Українські різдвяні традиції інтегруються з елементами інших культур, створюючи нові синтези. Це можна побачити у поширенні західних традицій, таких як різдвяні ярмарки та прикрашання ялинок.

Важливу роль у збереженні та популяризації зимових свят відіграють культурні та освітні інституції. Вони організовують фестивалі, майстер-класи та виставки, спрямовані на збереження та передачу культурної спадщини молодому поколінню.

Зимові свята займають важливе місце в українському культурному просторі, виконуючи роль збереження та передачі традицій, формування культурної ідентичності та сприяння соціальній єдності. Їхня еволюція та адаптація до сучасних умов свідчать про життєздатність та актуальність цих традицій у сучасному суспільстві. Дослідження зимових свят дозволяє глибше зрозуміти культурні процеси, що відбуваються в Україні, та підкреслює важливість збереження культурної спадщини для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Баглай М. Традиційна культура українців: загальноукраїнські та локальні особливості. Харків: 2019. 115 с.
2. Основні компоненти дошкільної освіти в Україні/АПН України. Київ: Вид. Журнал «Дошкільне виховання». 2021. 62 с.
3. Батирева І. Звичаї українського народу. Звичаї, обряди, святкування. нематеріальна спадщина. Веб-сайт: <https://authenticukraine.com.ua/manners-ordinances-celebrations>
4. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Дошкільне українське народознавство : навч. посібник. Київ: Вища школа, 1992. 398 с.
5. Ворожбит-Горбатюк В., Борисенко Н. Національні традиції духовно-морального виховання дітей. 2019. 41 с.
6. Вудвуд Л.Ф., Вудвуд І.М. Українське народознавство / Заг.ред. АП Прес Донецьк: 2000. 256 с.
7. Газіна І. О. Формування основної основи національної самосвідомості дітей дошкільного віку. Педагогіка. 2015. 40 с.
8. Грицик Л. Народні звичаї та обряди. Молодь і ринок. 2011. 147 с.
9. Грицик Л. Виховання дітей за місцевими традиціями. 2011. 141 с.
10. Грушевський М. Ф. Діти в звичаях і віруваннях українського народу. Київ: Либідь, 2006. 253 с.
11. Зав'язкін О.В. Рідкісна енциклопедія українознавства/Гол.ред. Донецьк: 2009. 288 с.
12. Касьян Л. Г., Семенюченко О. В. Українознавчий семінар. Київ: 2008. 80 с.
13. Карпенчук С. Г. Теорія культури. Київ: Вища школа, 1997. 304 с.
14. Котирло Т. В. Календарно-родинні обряди: свято Коляди. URL: <http://www.newacropolis.org.ua/ua/study/conference/?thesis=4706>.

15. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи обрядової культури. Харків, 1997. 338 с.
16. Лохвицька Л.В. Філософія національного виховання дітей. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/7909/97>.
17. Михасюк Т. Виховання у дітей раннього віку любові до рідної мови через народні традиції. Нова педагогічна думка. 2007. 307 с.
18. Мірошніченко В., Добровольська Г. Фольклор – невичерпне джерело розвитку особистості. Київ: 2018. 263 с.
19. Мозгалова Н. Г., Барановська І. Г. Українські народні традиції як засіб виховання дітей дошкільного віку. Серія: Педагогічна наука. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/152/6.pdf>.
20. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. Київ, 1918. 273 с.
21. Скуратівський В. Т. Український народний календар. Київ: Техніка, 2003. 384 с.
22. Стаєнко О. Корінні регіональні традиції. 2013. Випуск 47. 288 с.
23. Павлюк С.П. Українське народознавство: Підручник/Загред. Київ: Знання, 2004. 570 с.
24. Побірченко Н. С., Рогальська Н. В. Використання української етнопедагогіки в навчальних закладах: навч. Посібник Київ: Нок. Світ, 2003. 403 с.
25. Полікарпова О. Проблеми вивчення та збереження народних традицій. Харків: ЗНЗ імені О. В. Шейніна, 2019. 79 с.
26. Фролова А. Доторкнувшись до витоків культури предків. Дошкільна освіта. 2015 рік. Випуск 5. 128 с.
27. Чаварга О. Ю., Тулай О. Ю. Народні календарні свята та обряди. Ужгород, 1999. 120 с.
28. Шкода М. Н. Традиції та свята українського народу. Донецьк: ТОВ ВКФ БАО, 2007. 384 с.

29. Шумада Н. Найкраще з народної мудрості. Веб-сайт:
<http://www.ukrlib.com>.
30. Ютуженкова. Духовно-моральна традиція свят. 2016. 178 с.